

Napirenden

Az amatőr művészeti mozgalom

Az MSZMP közművelődési határozata, majd a köz-művelődési törvény megjelenése után soha nem tapasztalt mértékben föllendült hazánkban az amatőr művészeti mozgalom. Egy-más után alakultak az öntevékeny művészeti csoportok; irodalmi színpadok, színjátszó együttesek, néptáncsoprtok, énekkarok, pávakörök, képzőművészeti szakkörök stb. Mind nagyobb nyilvánosságot kaptak az amatőr alkotók. Az eltelt több mint fél évtizedben rengeteg tapasztalat gyűlt össze, szép eredményeket mutat fel az öntevékeny művészeti mozgalom, de jó néhány gond is jelentkezett. A Kulturális Minisztérium és a Népművelési Intézet az amatőr művészeti mozgalom fontos társadalmi szerepére való tekintettel jövőre három művészeti ágban — amatőr színjátszás, néptánc és képzőművészet — országos parlamentet

rendez, amelyen értékelik az egyes ágakat helyzetét és széles körű társadalmi vita alapján meghatározzák a további fejlődés útját. Az országos parlament előkészítésének fontos állomása volt a Csongrád megyei Továbbképzési és Módszertani Intézet szervezésében tegnap, hétfőn délután megtartott megyei parlament. A Bartók Béla Művelődési Központban a három művészeti ág szakemberei és művelői vettek részt. Dr. Kovács Miklósné, a Csongrád megyei tanács vb művelődésügyi osztályának csoportvezetője tartott értékelő előadást Az öntevékeny művészeti mozgalom helyzete Csongrád megyében címmel, majd a szakterületek képviselői szekcióban vitatták meg a mozgalom helyzetét, eredményeit és problémáit. A tegnapi összejövetelen választották meg a küldötteket az országos parlamentre.

A délszláv hagyományok ápolásáról

Rendre megvalósulnak a Magyarországi Délszláv Demokratikus Szövetségének tavaly novemberben tartott VIII. kongresszusán elhangzott javaslatok — állapították meg hétfőn, a szövetség országos választmányának ülésén, a Hazafias Népfőnt budapesti bizottságának székházában. Elmondták: a párt-és állami szervek, társadalmi szervezetek támogatják a szerb, horvát, szlovén lakosság anyanyelvének, nemzeti-ségi kultúrájának, hagyományának ápolását. A Hazafias Népfőnt, annak megyei bizottságai mellett alakult nemzetiségi bizottságok segítségével naponta tapasztalják a nemzetiségek örömmel nyugtázták, hogy egyre több fiatal vesz részt az anyanyelvi oktatásban. A szövetség minden segítséget megad az oktatási szerveknek ahhoz, hogy az anyanyelven is tanító iskolákat kétnyelvű iskolákká fejlesszék. Felvilágosító, meggyőző munkát folytat a délszláv lakosok körében.

Az eredmények közt említették a Magyar Rádió győri stúdiójának szlovén nyelvű adását. A párt és a kormány határozata értelmében — mondták — várható, hogy a következő év elejétől bővítik a televízió Nas Ekran adását. Lehetőség adódik egy kulturális, társadalom-politikai anyanyelvi kiadvány megjelentetésére. Remélik, a kiadvány első száma már 1980-ban napvilágot lát.

(MTI)

Múzeumi emléklakettek

December 1-én Hódmezővásárhelyen, Németh József festőművész kiállításának megnyitóján ünnepélyes keretek között átadták a megyei múzeumok igazgatósága által alapított múzeumi emléklakettek, Lapis András szobrászművész szép alkotását. Ezúttal dr. Csizmazia György, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola adjunktusa és Bereczki János, a székkutató Új Élet Mgtsz el-

nőke részesült a múzeumi tevékenységet elősegítő társadalmi munkásoknak alapított díjban. Dr. Csizmazia György több éve vezeti a biológiai témájú múzeumi gyermekfoglalkozásokat, s kidolgozta ezen foglalkozások módszertanát; Bereczki János és munkatársai mintegy 50 ezer forint értékű társadalmi munkával segítették a székkutatói avar temető ásatási munkálatait.

Tetvek pedig vannak

Néhai jó Könyves Kálmán királyunk sommás-frappáns kijelentést tett egykoron: „boszorkányok pedig nincsenek!” Igen, ami oktan babona, rémhír, azt nagyjából így kell elintézni. Azóta többször elemezték már a magyarországi társadalmi fejlődés sajátosságait, de arra talán kevesebé tértek ki, hogy progresszióknak ellentétbe fordult specialitása lett Kálmán király óta: amiről nem beszélünk, az nincs! „Tabu”-témák fonták és fonják körül a hazai valóságot, e makacsul elősködő jelmondat szellemében. A szépséghiba csupán az, hogy bizonyos dolgok, jelenségek, sajna, tények. Következésképpen — vannak.

Például a tetvek. Amikből (szegények!) politikai kérdést kreálnak egyesek, állítván, hogy a szocializmus létét fenyegetik. Pontosabban nem is ők, vagyis a tetvek, hanem mindazok, akik ilyesmirel beszélnek, merészelnek. Az emberi butaság, úgy tűnik, elpusztíthatatlanabb a tetveknél.

Igaz, kiderült, világhírességről van szó. Az Egyesült Államokban 5 millió fejtevesedést tapasztalnak évente, többet, mint a második világháború óta bármikor. Az NSZK-ban jövőre 2 milliót várnak. Budapesten az általános iskolák 70, az óvodák 30 százaléka érintett. Csongrád megyében ez az arány 20. Szegeden 50 százalék. Kell több indok, hogy beszéljünk erről?

Innen indított a Húszas stúdió eddigi történetének talán egyik legjobb adása a múlt héten, kedden este a Kossuth rádióban, Sűrűfű címmel. Autós barátom meséli, hogy hazafelé tartva, s a kocsiában a rádiót véletlenül bekapcsolva megálltak, úgy figyeltek tovább. Egyszerűen nem akartak hín-

ni a fülüknek. Csak bólogathattam, mert kedd esti hallgatóni impulzusaim tökéletesen hasonlóak voltak.

Megszóltalt ebben a Kovalki Márta által kitérőn megismerkedett, kiváló, szellemes riporteri kérdésekkel (Hegyi Imre „művei”) fűszerezett műsorban a honi tetűháború minden illetéke. A társadalmi álszemérem elkesztő fokát képviselő, felháborodott szülők: „Nagyon ráfáznak még maguk erre, hogy így ránszálltak! A feleségem nagybátyja a flottillánál attasé, nagyon megütik a bokáikat, majd én megmutatom!” Becsületességi pert kívánnak indítani a KÖJÁL ellen. Amely viszont csak szülői beleegyezéssel vonulhat ki egy-egy lakásba fertőtleníteni. Óvodák, iskolák olykor nem jelentik, „Nincs olyan, sok gyerekéről szó”. Az óvónők szerint a szülők szégyenérzete a hibás. Egy tanárnő: „Másképp az osztályom, a szó szoros értelmében”.

A Fővárosi KÖJÁL vezértára meg egy kissé túl nyugodtnak látszott. Új véddőszerrrel bíztattak, s a kérdésre, hogy eddig mit tettek, válaszuk az volt: felméréseket végeztünk. Továbbá hivatkoztak a humánumbra, az egyén szabadságára. Jókör.

Azon kevesek egyike, aki hajlandó volt érdemben beszélni a tetűügyről, az angalföldi iskolaigazgató, roppant megszívlelendő dolgokat mondott. Például, hogy a pedagógustársadalom magára maradt a harcban, hogy végtére is hatóság-e a KÖJÁL, vagy nem, hogy a tömegkommunikáció nincs-e eléggé „beavatva”, s továbbá hogy ne a kanadai tetű igazgasson bennünket, mert gyermekeinket a magyar csípi. Az Egészségügyi Minisztérium Járványügyi Osztálya-

rádiófigyelő

nak vezetője, úgy is, mint egészségügyi főtanácsos, társadalmi összefogást emlegett, kijelentvén: boldog lenne, ha megmondhatná, hogy az egész kérdés mikor kerül le a napirendről. Mert tetvek — vannak.

Elhangzott az is: a felháborodások ellenére sajnos a tetű nem tud arról, hogy a néki lakhelyet biztosító gyermek papája főosztályvezető, s így csemetéjével ilyesmi természetesen nem fordulhat elő. A műsor legvégén pedig újra megszólalt az első percekben hallott kisgyermek. Elmonda, hogy nem szeret vonatodit játszani, mert ha a masiniszta odadugja a fejét, a többiek tetveket keresnek benne. Aranyos, vékonyka hangján kiabálta: „Ezért nem szeretem, mert utálom! Unalmas!”

Adjunk igazat neki.

Domenkos László

A Magyarok Világszövetsége elnökségének ülése

Szorosabban fűzte kapcsolatát a külföldön élő magyarokkal, illetve a magyar egy-sületekkel a Magyarok Világszövetsége — állapította meg az idei munkát összegező hétfői ülésén a szövetség elnöksége. A Bognár József akadémikus elnöksételevel megtartott tanácskozáson Szabó Zoltán főtákar hangsúlyozta: különösen szembeötlő volt az előrelépés a kulturális kapcsolatok erősítésében. Az Egyesült Államokban, Kanadában, Ausztráliában, Dél-Amerikában és Nyugat-Európában az idén összesen 68 előadást tartottak a szövetség szervezésében, segítség-

A Bartók-napok záróhangversenye

Mit tehet manapság — a hibátlanná sterilizált gépzenék, az amatőrizmus hanyatlásának korában — egy ifjú, ha történetesen a zene barátja, ha szeretné „csinálni a zenét” amatőr módon, de nem amatőr szinten, magának és másoknak örömet szerezve? Kopogtat az Ifjú Zenebarátok Körösánál vagy éppen a Bartók Kamarakórusnál, beilleszkedik a baráti, művészi keretbe, vállalja a hagyományokat és célkitűzéseket, és főként vigyázza, végrehajtja, gyümölcsözteti itt Erdős János, amott Rozgonyi Éva karnagyok művészi intései-intelmei. És végül közreműködője lehet olyan élményszerű produkcióknak, mint amilyeneket minap hallottunk a Bartók Béla Művelődési Központ zsúfolt nagytermében, ahol a két énekkaron kívül a Bárdi Sándor felkészítette főiskolások (Bartók Kisopera) tették teljessé a sikert.

Elsőnek az Ifjú Zenebarátok léptek pódiumra: lányok tarka blúzának virágoskertje a feketeinges fiúk háttéré előtt. Tetszett a szoprán tömör hangképzése (okkal sejtjük a szolamban egy-két figyelemre méltó hang tulajdonosát), és tetszett a tenor friss orgánuma. Bár a hangzás egyensúlya valamivel testesebb basszust kívánt volna, gondolom —

ennyire fiatalok esetében — ezt inkább a biológiától, mint az ifjú énekesektől kell számon kérni. A remek, friss tempók, érzékeny szín- és hangulatváltások Erdős János kezéről sugároztak, ő a tapasztalt pedagógus és igényes művész, akinek tevékenysége nyomán temérdek fiatal vált a zeneigaz barátjává. A szép hangú Vajda Julianna és a hangszeresek szerepeltetése — szólóban és kíséretképpen — jól élénkítette az a capella-tételek sorát, különösen tetszetek a Monteverdi-darabok, ahol megérintett a reneszánszból a barokkba forduló európai virradat szépséges üzenete.

A Bartók Kamarakórus, létszámát tekintve, talán már nem is kamarakórus, és ezzel összhangban úgy tűnt, hogy a nagyobb tömbre, dúsbabb hangzásképre hangszerelt darabok megoldása az igazán nekirálgó feladat. (Persze, nem hagyhatjuk említés nélkül a Passereantót, mely lebilincselően virtuóz teljesítmény volt: szöveg-ritmus-mozgás mives egysege.) De míg a Viadana és a Morley-darabokban a hangzás némileg fátyolos, és kivált a szoprán táján kissé szűk volt, addig a nagyszabású Kodály-műtől kezdve az arány — szinte magától helyreállt, Rozgonyi Éva az építkezés nagymesterének bi-

zonyult, úgy alkotott, formált, emelt és mélyített, sürített és oldott, ahogyan remek arányérzéke diktálta, és ahogyan a már teljesen formába lendülő énekkar élén ez lehetőséggé vált. Kaptunk dús, elborított tömböket, és kiegyensúlyozottan áttetsző hangzásfüggőnyt, pergő ritmusképleteket (kivált a basszusból), és — z éneklészenélés ösztinte örömeit.

A két énekkar közé ékelődött a (kissé megtévesztő nevű) Bartók Kisopera műsora. Minden számukra mélyen rányomta bélyegét vezetőjük, Bárdi Sándor rendkívüli muzikalitása és sokoldalú zenei jártassága. Friss, szép hangon. Túlnyomórészt jó szövegkiejtéssel, a poének iránti kitűnő érzékkel, ahol kellett, gesztusokkal támogatva adták elő számaikat. Különösen magávalragadó volt a Quodlibet, melyben a nagy Bach kevésbé ismert oldaláról mutatkozik be: kicseit ott éreztük magunkat valamelyik családi összejövetelen, ahol a Thüringiában elszórtan élő Bach-rokonság Johan Sebastian vezetésével olykor — uram bocsá! — malac szövegekre színporkáztatta-ontotta zenei ötleteit. A közönség soraiban egyre többször hallatszott hangos nevetés, és a tapson kívül ez jelenti az igazi sikert.

Meszlényi László

Például Tiszakécskén...

képernyő

A szegedi körzeti stúdió filmjének — „Nekünk holnap dolgozni kell menni!” — budapesti sajtóvetítésén az volt a meghívottak többségének a gondolata, vajon nem árt-e általában az olvasótáboroknak, vagyis egy nemes ügynek ez a produkció? Bárha a rendező-operátor, Rozsnyai Aladár, a szerkesztő-riporter, Kirdy Zoltán biztosították a borítólakat: nem ez volt a szándékuk, kétségtelen, hogy filmjükből számtalan a kérdőjel.

Szó sincs arról, hogy általában az olvasótáborok szükségességét kérdőjeleznék meg. A film: tárgyilagos tudósítás a tiszakécskai, évek óta működő, mezőgazdasági üzemek fiataljait „köz-művelő” táborról. A kérdőjelek és kételkedések tehát tényleg nem holmi alkotói prekonceptiók következményei; a nézőkben ágaskodnak — a táborleírlő való, „megrendezetlen”, manipulálatlan, dokumentum-szerű képek láttán, az őszintének ható beszélgetések hallatán. Mi az, ami megkérdőjeleződik? Amiben kételkedünk? Hogy helyesek-e a tiszakécskai táborvezetők törekvései és a céljaikhoz használt módszerek. A film tehát azért jó, mert tárgyilagos hangvételével, a „tükör a valóságról”-szerep föl-vállalásával, az e funkcióban használatos módszerekhez való következetes ragasz-

állásfoglalásra készleti nézőit. Azért hangos, mert egyetlen példa — a tiszakécskai — fölmutatásával az olvasótábori mozgalomról való „beidegződéseket” bolygatja. Azt a széles körben jellemző gondolkodási sztereotípiát például, miszerint olvasótábor — egyenlő: valami jó, szép, tiszteletré méltó; társadalmi és egyéni haborítók: nem ez volt a szándék. Ez a film közvetve kárhoztatja, aki gondolkodni, tenni rest, és nem nézi, hogy a szükségesnek és társadalmilag hasznosnak elfogadott mozgalom egészében — milyen a rész?

Tévedés ne essék: nem valamiféle bűnlajstrom földértéséről van szó, nem is hibát vétők kerestetnek. Pusztán jó szándékú és remélhetőleg hasznos figyelemzést lehet a „Nekünk holnap dolgozni kell menni!” mindazoknak az „illetékeseknek”, akik már-már megszálalt buzgalommal, áldozatok árán és szintén jószándékúan „benne vannak a mozgalomban”, szervezik, vezetik a táborokat, mecénásai, erkölcsi és anyagi támogatói, a célok meghatározói és a módszerek kutatói. A tiszakécskai táborvezetők sajátos balfogásainak következménye, hogy főként ez utóbbiakat, a módszerek kutatóit figyelmezteti nagyobb körültekintésre.

Mindezek után, azok kedvéért, akik vasárnap délután nem látták a filmet, elmondjuk, amit talán az elején kellett volna. A Tiszakécskére összegyűjtött fiatalok legbeszédesebbje, egy rokon-szerkesztő, nyílt eszű fiú a címnek kiemelt mondatával „Nekünk holnap dolgozni kell menni!” azt is szeretné közölni, hogy a táborvezetőnek viszont, tudomás szerint, nem kell dolgozni, de semmiképp sem ugyanazt kell csinálni. Hogy a fizikai és a szellemi munka — kető, ilyenformán a gondolatok, a vágyaik, a bajaiak és az örömeik jócskán különböznek, kétféle a világuk. Hogy két táborozós hét alatt nem lehet ezeket egymáshoz hasonlítani. Márpedig a táborozó fiatalok úgy ítélték, tábori foglalkozásaik vezetői, a szellem emberei ezt szeretnék volna; átfarmálni őket, akiknek „holnap dolgozni kell”, a saját képükre és hasonlatosságukra.

Lehet, hogy a tiszakécskai olvasótábor hatókörében lesz egy kis ribillió a film ürügyén. Ez nem lenne baj, csak az, ha megint a sztereotípiák kerekednének felül. Hogy ugyanis, „kiszerveztettek a tévében”, következzen a látványos rendezés, lázas háziádszórás, fűrdővízzel gyerekköntés. Holott egyszerűen, „csak” jó kellene megcsinálni jövőre azt a tábor, meghagyva eddigi érdemeit, eredményeit és megszüntetni az ártalmakat. Nemcsak Tiszakécskén, persze.

Sulyok Erzsébet

Előadás a táplálkozásról

December 6-án, esütörtökön délután 5 órakor a SZOT Gyógyszerésztudományi Karának 2-es számú előadótermében (Eötvös utca 6.) dr. Gábor Miklósné tanszékvezető főiskolai tanár, a Szegedi Élelmiszeripari Főiskola főigazgatója ismeretterjesztő előadást tart. Elemszerműveket alapismeretek a kalmazása és helyes táplálkozásban címmel.

let ismeri fel: a külföldön élő magyarok, a második és harmadnemzedék számára tartósnak nem őrizhető meg a magyar nyelv és kultúra, a magyarságot az anyaországgal való kapcsolat nélkül. Ezeknek a kapcsolatoknak fontos láncszemként értékelte az elnökségi ülés az anyanyelvi konferencia védnökségének augusztusban tartott kibővített ülését, az V. néptáncfesztivált és a hagyományos nyári rendezvényeket.

A szövetség kiadványokkal, tankönyvekkel is segíti a magyar nyelv külföldi oktatását. (MTI)